

Republica Moldova

GVERNUL

DISPOZIȚIE Nr. DG200/2024
din 13.11.2024

**cu privire la aprobarea Foii de parcurs pentru
implementarea Directivei Consiliului 91/271/CEE
din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale**

Publicat : 21.11.2024 în MONITORUL OFICIAL Nr. 482-485 art. 93 Data intrării în vigoare

În temeiul art.6 lit.b) și h) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare,

Ținând cont de prevederile Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014,

În conformitate cu prevederile Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 422-425, art. 1020), cu modificările ulterioare,

În scopul implementării Directivei Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale (91/271/CEE) (Jurnalul Oficial al Comunității Europene L 135/40 din 30 mai 1991), Guvernul DISPUNE:

1. Se aprobă Foaia de parcurs pentru implementarea Directivei Consiliului 91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale (se anexează).

2. Ministerele și alte autorități administrative centrale, în limitele competențelor funcționale, vor asigura realizarea Foii de parcurs și vor prezenta Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, până la data de 1 februarie a anului următor anului de gestiune, informația cu privire la implementarea prevederilor acesteia.

3. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale va monitoriza și va prezenta Guvernului, până la data de 1 martie a anului următor anului de gestiune, rapoarte anuale privind procesul de implementare a Foii de parcurs.

4. Prezenta dispoziție intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU Dorin RECEAN

Nr. 200-d. Chișinău, 13 noiembrie 2024.

Aprobată

prin Dispoziția Guvernului nr.200-d/2024

FOAIA DE PARCURS

**pentru implementarea Directivei Consiliului 91/271/CEE din 21 mai 1991
privind tratarea apelor urbane reziduale**

Prezenta Foaie de parcurs are scopul de a identifica acțiunile necesare pentru armonizarea legislației Republicii Moldova în domeniul gestionării apelor uzate la prevederile normelor acquis-ului comunitar, în special la prevederile Directivei Consiliului

91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale (în continuare - *Directiva 91/271/CEE*).

Acțiunile prezentei Foi de parcurs reprezintă și temeiul derulării negocierilor în domeniul alimentării cu apă și serviciilor de canalizare, în special colectarea, transportarea, epurarea și deversarea apelor uzate, respectând normele de protecție a sănătății umane și a mediului înconjurător.

În procesul de elaborare a Foi de parcurs au fost considerate angajamentele asumate de Republica Moldova prin Acordul de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, care au intrat în vigoare la 1 iulie 2016.

În contextul descrierii acțiunilor necesare pentru implementarea Directivei 91/271/CEE, sunt utilizate următoarele noțiuni:

ape urbane reziduale - apele menajere uzate sau amestecul de ape menajere uzate cu ape industriale uzate și/sau ape de scurgere;

ape menajere uzate - apele uzate care provin de la așezări și servicii rezidențiale și care sunt generate, în special, de metabolismul uman și de activitățile menajere;

ape industriale uzate - toate apele uzate care provin din spațiile utilizate în scopuri comerciale sau industriale, altele decât apele menajere uzate sau apele de scurgere;

aglomerare - o zonă în care populația și/sau activitățile economice sunt concentrate suficient, astfel încât să fie posibilă colectarea apelor urbane reziduale în vederea dirijării lor către o stație de epurare sau un punct final de evacuare;

echivalent-locuitor (EL) - încărcarea organică biodegradabilă cu o cerere biochimică de oxigen în cinci zile (CBO5) de 60 de grame de oxigen pe zi;

tratate primară - tratarea apelor urbane reziduale printr-un procedeu fizic și/sau chimic care cuprinde decantarea materiilor solide în suspensie sau prin alte procedee prin care CBO5 a apelor reziduale care intră se reduce cu cel puțin 20 % înaintea evacuării, și totalul materiilor solide în suspensie al apelor reziduale care intră, cu cel puțin 50 %;

tratate secundară - tratarea apelor urbane reziduale printr-un procedeu care conține în general o tratare biologică cu decantare secundară sau printr-un procedeu care permite respectarea condițiilor din anexa I la Directiva 91/271/CEE;

tratate corespunzătoare - tratarea apelor urbane reziduale prin orice procedeu și/sau sistem de evacuare care să permită, pentru apele receptoare de deșeuri, respectarea obiectivelor de calitate reținute, precum și conformarea la dispozițiile corespunzătoare ale prezentei directive și ale altor directive comunitare;

nămoluri - nămolurile reziduale, tratate sau nu, care provin de la stațiile de epurare a apelor urbane reziduale.

1. INTRODUCERE

Infrastructura slab dezvoltată de alimentare cu apă și de canalizare în Republica Moldova și accesul redus al populației la servicii de alimentare cu apă și de canalizare, creează provocări semnificative în dezvoltarea durabilă și protecție a mediului și a sănătății umane din cauza insuficienței capacităților alimentare cu apă și de epurare a apelor uzate generate, în special în localitățile care sunt conectate la apeduct dar care nu au acces la servicii de canalizare. Aproximativ 63 % din volumul apelor uzate din țară nu sunt supuse nici colectării, nici proceselor de epurare. În zonele rurale, epurarea apelor uzate este aproape inexistentă. Această situație prezintă riscuri de poluare biologică și nutritivă a apelor de suprafață din cauza epurării insuficiente sau absente și a scurgerilor de ape uzate

generate din activități agricole.

Guvernul manifestă atenție sporită în procesul de identificare a soluțiilor pentru localitățile urbane, așa cum anume acest tip de localități sunt conectate în prezent la infrastructura de canalizare și generează ape uzate, cu puternice influențe negative generate de activitățile industriale.

Deși au fost depuse eforturi pentru a ajusta cadrul de reglementare, provocările întâmpinate în procesul de implementare a acestora încă mai persistă. Adicional dezvoltării și finanțării proiectelor de infrastructură de colectare, epurare și deversare a apelor uzate, consolidarea capacităților analitice și a expertizei sectoriale este esențială pentru gestionarea cu succes a apelor uzate.

1.1. Raționamentul/importanța aproximării efective a cadrului de reglementare

În procesul de negociere pentru integrarea în Uniunea Europeană (în continuare - *UE*), Republica Moldova și-a asumat angajamentul de a asigura armonizarea legislației naționale la prevederile acquisul comunitar în domeniul mediului, care include și setul complex de acte normative în sfera gestionării apelor uzate. Conformarea legislației naționale cu acest set de documente ale UE, inclusiv cu Directiva Consiliului 91/271/CEE și implementarea acesteia, precum și termenele de tranziție și conformare, vor deveni obligatorii din moment ce Republica Moldova va deveni membru cu drepturi depline al UE, lu-ând în considerare că aceste aspecte pot fi condiționate în procesul de negocieri.

Aproximarea efectivă a cadrului de reglementare a activității, a proceselor și a calității epurării apelor uzate este importantă pentru ancorarea ajustărilor vizate de Directiva 91/271/CEE și pentru coordonarea acțiunilor menite să contribuie la protejarea mediului și la asigurarea eficienței proceselor de colectare, epurare și evacuare a apelor uzate menajere și industriale.

Procesul de aproximare a legislației naționale oferă posibilitatea de a solicita suport și asistență tehnică din partea statelor membre ale UE și a structurilor de profil pentru a identifica domeniile sensibile și a prelua bunele practici în aplicarea Directivei 91/271/CEE, dar și buna implementare a proiectelor de infrastructură și mobilizare a resurselor financiare.

Etapele aproximării implică ajustarea cadrului legal și normativ pentru a permite ralierea la standardele UE și adoptarea proceselor și a indicatorilor de monitorizare și raportare.

Directiva 91/271/CEE este implementată de mai bine de 30 de ani. De la adoptarea sa în 1991, calitatea râurilor, lacurilor și mărilor europene s-a îmbunătățit semnificativ. Țările UE au înființat sisteme de colectare și stații de epurare a apelor uzate cu suport financiar acordat de UE. Ultimul raport disponibil de la Comisia Europeană privind stadiul punerii în aplicare a Directivei 91/271/CEE (publicat în 2016) subliniază faptul că aceasta a jucat un rol esențial în îmbunătățirea calității apelor din țările membre UE. Cu toate acestea, există încă mai multe tipuri de poluare care trebuie abordate și nu sunt reglementate de normele actuale. Pentru a soluționa aceste probleme, Comisia Europeană a inițiat o procedură de actualizare a Directivei 91/271/CEE, fiind în derulare în perioada elaborării prezentei Foi de parcurs.

(<https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/10/16/council-adopts-position-on-new-rules-for-a-more-efficient-treatment-of-urban-wastewater/>).

Implementarea Directivei 91/271/CEE în statele membre UE s-a realizat etapizat, calibrând în timp termenele-limită de conformare pentru diverse cerințe sau prin adoptarea

de noi directive ce detaliază anumite norme (de exemplu, Directiva 98/15/CE a Comisiei din 27 februarie 1998 de modificare a Directivei 91/271/CEE a Consiliului în ceea ce privește anumite cerințe stabilite în anexa I).

Considerând experiența țărilor din ultimele valuri de aderare, Republica Moldova urmează să estimeze cu atenție necesitatea financiară (investițională) pentru atingerea țintelor, dar și termenele și condițiile de accesare a fondurilor structurale și de coeziune. La fel de importantă este și analiza capacității administrative și politice a statului de a implementa proiectele de infrastructură și de a pune în practică prevederile Directivei 91/271/CEE.

1.2. Aspectele instituționale ale subsectorului de canalizare: colectarea, transportarea și epurarea apelor uzate

La nivel național, responsabilitățile în sectorul de colectare, transportare, epurare, deversare a apelor uzate implică instituții publice de nivel central (național) și de nivel local.

Instituțiile ce activează la nivel național:

a) Ministerul Mediului - în calitate de autoritate responsabilă de elaborarea, coordonarea, implementarea și monitorizarea politicilor de mediu, are misiunea de a proteja mediul de efectele negative ale deversărilor de ape uzate urbane și industriale. În colaborare cu Agenția de Mediu și Inspectoratul pentru Protecția Mediului, asigură eficiența colectării, tratării și evacuării apelor uzate, monitorizează respectarea legislației de mediu, aplică măsuri corective, dezvoltă politici naționale și colaborează cu alte entități pentru o abordare integrată a problemelor de mediu;

b) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale - are responsabilitatea de a coordona dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă și de canalizare, de a modela scenarii posibile de modernizare și dezvoltare, inclusiv de regionalizare a serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare. De asemenea, are misiunea de a asigura realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului prin elaborarea, promovarea și implementarea politicii sectoriale;

c) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică - are competențe de reglementator la nivel național a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, monitorizează respectarea de către operatori a indicatorilor de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, stabiliți în regulamentul aprobat de Agenție și eliberează licențe operatorilor care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în condițiile Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, asigură calcularea și aprobarea tarifelor pentru operatorii licențiați.

Instituții cu atribuții de nivel local și regional:

a) administrația publică - serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare se înființează, se organizează, se coordonează, se monitorizează, se controlează și se gestionează de către autoritățile administrației publice locale pentru satisfacerea necesităților colectivităților locale. Astfel, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi au responsabilitatea elaborării și aprobării documentației de urbanism, iar autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea au responsabilitatea elaborării și aprobării planurilor de amenajare a teritoriilor.

b) operatori ai serviciului public de canalizare (la nivel de localitate și, respectiv, la nivel de regiune) - responsabili de prestarea serviciilor de colectare, transport, epurare și evacuare a apelor uzate în conformitate cu standardele și normativele existente.

Pentru asigurarea unei coordonări eficiente a implementării politicilor sectoriale,

este necesară identificarea autorității publice centrale responsabile pentru coordonarea/supervizarea sectorului de alimentare cu apă și de canalizare, inclusiv pentru monitorizarea implementării Directivei 91/271/CEE. De menționat că, odată cu reformarea autorităților publice centrale în anul 2021, au fost divizate competențele între Ministerul Mediului și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, însă nu au fost clarificate toate aspectele de delimitare a prerogativelor și a competențelor, fapt care creează multiple incertitudini, inclusiv privind responsabilitatea monitorizării acțiunilor incluse pentru implementarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.199/2014, dar și a Directivei 91/271/CEE examinate în prezenta Foaie de parcurs, deși aceste acțiuni sunt imperative pentru procesul de integrare europeană.

Pentru transpunerea și implementarea Directivei 91/271/CEE este necesară agrearea responsabilităților la nivel instituțional atât în procesul de dezvoltare a infrastructurii, îmbunătățirii calității epurării apelor uzate, cât și instituționalizarea unor mecanisme de monitorizare și evaluare a infrastructurii și serviciilor publice de colectare, transportare, epurare și deversare a apelor uzate și raportarea către Comisia Europeană.

Acțiuni ce pot fi considerate:

responsabilitatea coordonării procesului de dezvoltare a infrastructurii, delimitarea aglomerărilor, planificarea investițiilor și atragerea de fonduri, monitorizarea valorificării fondurilor pentru dezvoltarea de infrastructură. Acest grup de acțiuni sunt atribuite Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, însă există și elemente care implică Ministerul Mediului, de exemplu în procesul de eliberare a actelor permissive, evaluarea și monitorizarea calității proceselor de epurare și a calității apelor uzate deversate, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare a apelor uzate și deversare în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950/2013;

responsabilitatea delimitării zonelor sensibile, monitorizarea funcționării stațiilor de epurare și a deversărilor în zonele desemnate sensibile, implementarea măsurilor de îmbunătățire a epurării apelor uzate sunt atribuite instituțiilor subordonate Ministerului Mediului;

responsabilitatea monitorizării și raportării, în absența unei instituții cu atribuții de „implementator” în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, se va realiza în format extins, prin participarea celor 2 ministere de profil (menționate anterior).

În concluzie, sectorul apelor uzate din Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări sistemice, însă odată cu aprobarea legislației speciale în domeniu, intervențiile în soluționarea acestor provocări devin tot mai eficiente și sistematizate, astfel încât să fie asigurată gestionarea durabilă a apei și protecția mediului.

1.3. Scurtă descriere a dispozițiilor Directivei 91/271/CEE

Directiva 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale are scopul de a proteja sănătatea umană și a mediului de efectele apelor uzate urbane neepurate. Prin urmare, prevederile acesteia impun țărilor membre ale UE să se asigure că orașele și satele colectează și tratează în mod corespunzător apele uzate. Aplicarea Directivei 91/271/CEE vizează două aspecte-cheie:

1) protejarea mediului de efectele adverse ale deversărilor de ape uzate urbane și ale deversărilor din anumite sectoare industriale;

2) asigurarea eficienței proceselor de colectare, epurare și evacuare a apelor uzate menajere și industriale.

Directiva 91/271/CEE stabilește normele valabile în întreaga UE pentru colectarea, epurarea și evacuarea apelor reziduale. Actul cuprinde, de asemenea, apele reziduale generate de industrii precum cele agroalimentare (prelucrarea produselor alimentare și fabricarea berii, fabricarea alcoolului și a produselor alcoolice, prelucrarea fructelor și legumelor).

Aspectele-cheie ale Directivei 91/271/CEE stipulează următoarele responsabilități ale țărilor membre:

- să colecteze și să trateze apele reziduale din așezările urbane cu o populație de cel puțin 2 000 de persoane și să aplice tratamentul secundar al apelor reziduale colectate;
- să aplice tratamente mai riguroase în așezările urbane cu o populație de peste 10 000 de persoane, situate în zone sensibile;
- să vegheze ca stațiile de epurare a apelor uzate să fie întreținute în mod corespunzător, astfel încât să aibă un randament suficient și să poată funcționa în toate condițiile climatice normale;
- să ia măsuri pentru a limita poluarea apelor receptoare din cauza supraîncărcării cu apă ca urmare a furtunilor în situații extreme, cum ar fi precipitațiile neobișnuit de intense;
- să supravegheze performanța stațiilor de epurare a apelor uzate și a apelor receptoare;
- să supravegheze evacuarea și reutilizarea nămolurilor rezultate din procesul de epurare a apelor uzate.

Pe lângă aspectele menționate mai sus, anexa I la Directiva 91/271/CEE oferă dispoziții general valabile pentru sistemele de colectare, evacuările provenind de la stațiile de epurare a apelor urbane reziduale, valorile-limită de emisii pentru stațiile de epurare a apelor urbane reziduale, apele industriale reziduale evacuate în sistemele de colectare urbane.

Totodată, anexa II la Directiva 91/271/CEE cuprinde criteriile de identificare a zonelor sensibile și mai puțin sensibile în vederea aplicării acestora pentru delimitarea spectrului de intervenții și pentru planificarea îmbunătățirii infrastructurii și a proceselor de protecție.

2. OBIECTIVELE FOII DE PARCURS PENTRU IMPLEMENTAREA DIRECTIVEI 91/271/CEE PRIVIND TRATAREA APELOR URBANE REZIDUALE

Articolul 17 din Directiva 91/271/CEE prevede că statele membre trebuie să stabilească un program de punere în aplicare a acesteia și să furnizeze Comisiei Europene informații cu privire la progresul implementării acesteia. Implementarea programului impune și raportarea la fiecare doi ani a progresului înregistrat și actualizarea Programului de implementare.

Astfel, prezenta Foaie de parcurs va stabili bazele procesului de elaborare a programului de punere în aplicare a Directivei 91/271/CEE, care urmează să înceapă după lansarea negocierilor la Compartimentul de Mediu și agrearea termenelor de conformare.

Prezenta Foaie de parcurs abordează următoarele priorități:

- elaborarea unui plan detaliat de acțiuni pentru a asigura punerea în aplicare a Directivei 91/271/CEE;
- elaborarea unui plan de investiții și a unei strategii de finanțare;
- elaborarea planului de consolidare a instituțiilor de profil și a operatorilor;
- crearea unui sistem fiabil de monitorizare și raportare;

- analiza termenelor de conformare pentru implementarea Directivei 91/271/CEE;
- monitorizarea progresului și ajustarea, după caz, a planurilor de acțiuni.

Foaia de parcurs reprezintă documentul de suport pentru planificarea acțiunilor de punere în aplicare a Directivei 91/271/CEE și pentru negocierea cu Comisia Europeană a termenelor și a țintelor de implementare.

3. ANALIZA PROCESELOR DE GESTIONARE A APELOR UZATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

3.1. Situația actuală

Gestionarea apelor urbane reziduale este esențială pentru protejarea mediului și a sănătății umane. În Republica Moldova s-au depus multiple eforturi pentru îmbunătățirea calității apei și a infrastructurii de canalizare, printre care:

- a fost elaborat și aprobat cadrul legal de îmbunătățire a calității apei, de gestionare integrată a resurselor de apă, precum și de aprovizionare cu apă și canalizare;

- a fost adoptată Legea nr.182/2019 privind calitatea apei potabile, armonizată cu directivele UE și recomandările Organizației Mondiale a Sănătății, care a intrat în vigoare în 2021. Această lege stabilește cerințe privind calitatea apei potabile, procedurile de monitorizare și responsabilitățile autorităților administrației publice și ale operatorilor care furnizează serviciul public de alimentare cu apă;

- a fost modificată Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030) pentru a prioritiza îmbunătățirea managementului serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare;

- se depun eforturi pentru armonizarea legislației naționale cu standardele Comisiei Europene și cu obligațiile internaționale, dar și pentru armonizarea reglementărilor, implementarea politicilor de regionalizare și dezvoltarea instrumentelor economice pentru gestionarea alimentării cu apă și canalizare.

Sectorul de alimentare cu apă reprezintă o prioritate națională, care însă se confruntă și cu unele dificultăți, cum ar fi structura administrativ-teritorială fragmentată și migrația populației. În vederea atingerii țintelor asumate în strategiile de sector sunt necesare soluții urgente pentru soluționarea problemelor, prin implicarea resurselor financiare, instituționale, precum și prin consolidarea capacităților operatorilor din sector.

În domeniul alimentării cu apă sunt identificate următoarele dificultăți:

- **accesibilitatea** - asigurarea accesului la apă potabilă rămâne o preocupare la nivel național. Unele zone se pot confrunța cu o alimentare inadecvată cu apă din cauza infrastructurii învechite, a calității neconforme a apei potabile, a creșterii populației sau a disparităților geografice;

- **calitatea** - menținerea calității apei este esențială. Riscurile de contaminare a surselor de apă, scurgerile și sistemele de distribuție ineficiente pot compromite siguranța apei potabile.

Pe dimensiunea de colectare a apelor uzate au fost identificate următoarele limitări:

- **acces** - accesul la sistemele publice de canalizare variază de la o regiune la alta. Zonele urbane tind să aibă o acoperire mai bună, în timp ce zonele rurale și periurbane nu dispun de sisteme de canalizare adecvate;

- **infrastructură** - rețelele de canalizare învechite și insuficiente reprezintă provocări atât pentru prestarea serviciului, cât și pentru respectarea normelor de mediu. Modernizarea și extinderea acestor sisteme sunt esențiale pentru gestionarea eficientă a apelor uzate;

- **administrativ** - refuzul delegării serviciului public către un operator/operator regional titular de licență, capabil să asigure o gestionare eficientă a infrastructurii sau refuzul racordării potențialilor consumatori la rețeaua publică de canalizare.

Epurarea a apelor uzate:

- **stații de epurare** - disponibilitatea și funcționalitatea stațiilor de epurare a apelor uzate au impact asupra sanitației în general. Unele zone nu dispun de instalații de epurare, ceea ce duce la deversări netratate în emisare;

- **eficiență** - chiar și acolo unde există stații de epurare, eficiența și capacitatea acestora pot fi insuficiente. Sunt necesare intervenții ce ar spori standardul de operare și întreținere, dar și modernizarea tehnică;

- **efluenți industriali și agricoli** - abordarea apelor uzate industriale și agricole este esențială. Evacuările neepurate din aceste surse pot dăuna mediului și sănătății publice.

Dificultățile enumerate anterior pot fi soluționate prin bună coordonare și monitorizare, din care motiv este necesar să fie considerate și provocările din domeniul instituțional și de guvernare a domeniului de alimentare cu apă și canalizare:

- **transparență** - asigurarea transparenței în procesele de management și de luare a deciziilor este esențială. Lacunele în materie de responsabilitate pot împiedica progresul;

- **cooperare** - coordonarea eficientă între agențiile guvernamentale, autoritățile administrației publice locale și operatori ai serviciilor de alimentare cu apă și canalizare este vitală pentru gestionarea durabilă a apei;

- **monitorizare** - Republica Moldova își propune să atingă ținta ODD 6.3 până în 2030, care se axează pe îmbunătățirea calității apei prin epurarea apelor uzate. Eforturile de sporire a accesibilității, infrastructurii și guvernării sunt esențiale pentru un sector rezilient și durabil al apelor uzate în Republica Moldova, iar pe lângă eforturile coordonate de îmbunătățire a infrastructurii și serviciului este nevoie să se instituie mecanisme și sisteme de monitorizare a sectorului.

Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii de canalizare și epurare a apelor uzate este crucială pentru bunăstarea populației Republicii Moldova. Implementarea politicilor și strategiilor adecvate poate contribui la protecția mediului și la un acces mai larg la serviciile de canalizare.

Intervențiile prioritare vor avea ca punct de pornire următoarele aspecte:

- sisteme publice de canalizare (pentru anul 2023), a căror lungime totală constituia 5,4 mii km, extinzându-se pe parcursul anului 2023 cu 92,1 km de rețele noi construite (cu 30,5 km în mediul urban și 61,6 km în mediul rural);

53 de municipii și orașe și 96 de localități rurale aveau acces la rețele de colectare a apelor uzate, ceea ce reprezintă 9,7% din localitățile țării. Cea mai mare pondere a localităților cu acces la sistemele publice de canalizare s-a înregistrat în mun. Chișinău (77,1%), UTA Găgăuzia (28,1%) și regiunea Centru (10,5%), iar localitățile din regiunile Sud și Nord au cele mai mici rate de acces (6,8% și, respectiv, 5,2%).

Astfel, se atestă o discrepanță considerabilă dintre sate și orașe. Localitățile rurale din raioanele Briceni, Ocnîța, Soroca, Rezina, Basarabeasca, Cantemir și Vulcănești nu au acces la sistemele publice de canalizare.

- Epurarea apelor uzate - circa 76,5 % din totalul sistemelor publice de canalizare erau dotate cu stații de epurare. Nicio localitate din raioanele Soroca și Rezina nu dispune de stație de epurare.

Totodată, din cele 117 stații de epurare existente la nivel național, funcționale erau

106 unități. Cea mai bună situație privind funcționalitatea stațiilor de epurare a fost în mun. Chișinău (100,0%), urmată de regiunea Centru (94,2%), Nord (92,6%), Sud și UTA Găgăuzia (câte 81,8% și 75,0%).

(https://statistica.gov.md/ro/activitatea-sistemelor-publice-de-alimentare-cu-apa-si-de-canalizare-in-anul-202-9780_61263.html).

La nivel național, în Republica Moldova mai multe autorități sunt implicate în procesul de reglementare, monitorizare, gestionare, supraveghere și control al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare:

Tabelul 1

Matricea autorităților implicate în procesul de reglementare, monitorizare, gestionare, supraveghere și control al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Instituție	Aspecte tematice
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	<p>Evaluarea normelor de proiectare a stațiilor de epurare a apelor urbane reziduale, construite în conformitate cu condițiile prevăzute de Directiva 91/271/CEE;</p> <p>Evaluarea standardelor obligatorii de exploatate și întreținute a infrastructurii de transportare, colectare și epurare;</p> <p>Cartografierea sistemelor existente și în proces de implementare (eventual diagnosticarea acestora);</p> <p>Cartografierea necesității pentru dezvoltarea infrastructurii și planificarea intervențiilor;</p> <p>Evaluarea costurilor de îmbunătățirea a infrastructurii de colectare, transportare și epurare a apelor uzate;</p> <p>Coordonarea cu instituțiile din subordine (Agențiile de Dezvoltare Regională, Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală) în procesul de implementare a programelor naționale (infrastructură de colectare, transportare și epurare a apelor uzate)</p>
Ministerul Mediului	<p>Reglementare și transpunere a prevederilor în legislația națională;</p> <p>Controlul delimitării zonelor sensibile;</p> <p>Autorizarea deversărilor;</p> <p>Monitorizarea instituții naționale de mediu responsabile de evaluarea performanțelor de epurare și respectare a normelor în vigoare</p>
Ministerul Sănătății	<p>Este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul asigurării sănătății publice;</p> <p>Elaborează acte legislative și normative care stabilesc criteriile de securitate și siguranță pentru om ale factorilor mediului înconjurător și ocupațional, ale produselor și serviciilor, cerințele de asigurare a unor condiții favorabile pentru viață</p>

Agencia Națională pentru Sănătate Publică	Evaluează accesul populației la sisteme de apă potabilă și sanitație gestionate în siguranță; Identifică și evaluează măsurile corespunzătoare pentru a elimina sau a reduce riscurile legate de gestionarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă și canalizare; Eliberează autorizații sanitare de funcționare pentru sistemele publice de alimentare cu apă potabilă
Agencia de Mediu	Autorizarea și monitorizarea deversărilor; Expertizarea proiectelor de infrastructură și monitorizarea respectării parametrilor de epurare la proiectarea stațiilor și sistemelor
Inspectoratul pentru Protecția Mediului	Intervenții imediate în cazul nerespectării standardelor de epurare sau încălcare a legislației de mediu
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică	Licențierea operatorilor care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în condițiile Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare; Aprobarea tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și epurare a apelor uzate, și pentru serviciile auxiliare furnizate de operatori titulari de licențe, conform prevederilor Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare; Aprobă actele normative de reglementare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, conform prevederilor Legii nr.303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare
Biroul Național de Statistică	Accesul la date despre infrastructură și servicii (acoperire geografică)

Pentru a asigura o gestionare corectă a apelor uzate, luând în considerare impactul activităților economice și industriale, prin Legea nr.1515/1993 privind protecția mediului înconjurător a fost inclusă obligativitatea instalării stațiilor de epurare sau a instalațiilor de preepurare de către agenții economici, însă, din varii motive, implementarea acestei prevederi este încă dificilă. Prevederile privind obligativitatea instalării stațiilor de preepurare au fost incluse și în Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și în Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950/2013.

Implementarea prevederilor legale menționate mai sus țin direct de competența Inspectoratului pentru Protecția Mediului.

Conform rapoartelor anuale ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului pentru anii 2019-2021 (<https://ipm.gov.md/ro/rapoarte-anoale>), activitatea de inspecție privind impactul asupra resursei de apă s-a desfășurat în baza controalelor planificate și a celor inopinate. Constatările Inspectoratului pentru Protecția Mediului relevă că cele mai mari volume de ape uzate neepurate provin de la sistemele de canalizare ale localităților.

La nivel de țară, în anul 2022 din 272 de stații de epurare monitorizate doar 119 unități dețineau documentație de proiect și doar 103 unități respectau limitele admisibile la deversare, iar 161 de stații de epurare tratează insuficient apele uzate. (Anuarul

Inspectoratului pentru Protecția Mediului - 2022 „Protecția mediului în Republica Moldova” <https://ipm.gov.md/ro/rapoarte-anuale>).

În urma monitorizării efectuate pe parcursul anului 2021 s-a constatat:

- apele de suprafață de pe teritoriul Republicii Moldova, conform conținutului de azot de amoniu s-au încadrat în limitele claselor de calitate I (foarte bună) - V (foarte poluată), cele mai poluate râuri fiind Kirghij-Kitai și Bîc în două secțiuni - s. Gura Bîcului și mun. Chișinău, aval.

Evaluarea datelor obținute în baza analizei probelor de apă colectate pe parcursul anului 2021 a permis identificarea claselor de calitate pentru 54 de secțiuni monitorizate, care au fost repartizate conform claselor de calitate în părți procentuale. Clasei de calitate V îi revine 46,3% din numărul total de secțiuni și cel mai mic procent de 1,9% - clasei de calitate II.

Calitatea apei lacurilor naturale și a bazinelor de acumulare de pe teritoriul Republicii Moldova, conform parametrului CBO5 a variat între clasele de calitate I (foarte bună) și V (foarte poluată), astfel putem menționa că apa din bazinele Ghidighici, Taraclia și Congaz sunt cele mai poluate. Calitatea apei după parametrii fosfor mineral, fosfor total și azot de nitrit variază între clasele I (foarte bună) și IV (poluată). Cele mai poluate bazine după parametrii fosfor mineral, fosfor total sunt Taraclia și Congaz, iar după conținutul de azot de nitrit cel mai poluat este bazinul Taraclia.

Deși activitatea de monitorizare este descrisă și Inspectoratul pentru Protecția Mediului realizează verificările conform planului, datele colectate nu sunt compilate într-un sistem unic (electronic/digital) ce ar permite accesul liber la informație.

3.2. Cadrul juridic și de reglementare la nivel național

Legislația Republicii Moldova în domeniul gospodăriei apelor, inclusiv a apelor uzate este subiectul mai multor acte normative și de reglementare. Gestionarea durabilă a apei implică reforme juridice, de reglementare și instituționale. Abordarea provocărilor și valorificarea oportunităților vor fi esențiale pentru atingerea obiectivelor legate de apă în următorii ani.

Cadrul de reglementare a domeniului apelor uzate este catalogat conform următorilor piloni:

- **Acordul de asociere cu Uniunea Europeană.** Perspectivele sectorului apei din Moldova sunt influențate de obligațiile care îi revin în temeiul Acordului de Asociere cu UE. Acest acord pune accentul pe gestionarea durabilă a apei și se aliniază la acordurile multilaterale de mediu, inclusiv la obiectivele de dezvoltare durabilă;

- **cadrul instituțional și de politici la nivel național.** Cadrul instituțional și de politici joacă un rol esențial în gestionarea deșeurilor și în practicile economiei circulare. Politicile și planurile sunt componente esențiale pentru gestionarea eficientă a resurselor de apă;

- **politica de management integrat al apelor.** Republica Moldova a introdus o nouă politică de gestionare integrată a apei, care vizează alinierea la cadrul juridic și de reglementare al UE. Stabilitatea instituțională și abordarea de-ficiențelor sunt esențiale pentru punerea în aplicare a acestora;

- **politica națională de alimentare cu apă și canalizare.** Politica Republicii Moldova în domeniul serviciilor de alimentare cu apă prezintă prioritățile pe diferite dimensiuni, inclusiv: (i) cadrul instituțional și juridic; (ii) consolidarea structurilor juridice și a coordonării; (iii) dezvoltarea infrastructurii; (iv) concentrarea pe alimentarea cu apă și canalizare; (v) aspecte transversale: integrarea aspectelor relevante în programe.

Deși Republica Moldova a depus eforturi consolidate pentru a-și ajusta cadrul de reglementare, provocările persistă în implementarea eficientă. Capacitățile analitice și expertiza sectorială necesită îmbunătățiri suplimentare.

Tabelul 2

**Cadrul de reglementare a domeniului de alimentare
cu apă și epurare a apei uzate**

Documente	Prevederi ce țin de domeniu
Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător	Instituie cadrul general de protecție a tuturor resurselor de apă și a ecosistemelor acvatică. Legea se concentrează în special pe sursele de poluare, interzice ca în apele de suprafață să se deverseze ape uzate neepurate, ape fierbinți sau contaminate, materiale radioactive, patogene și parazite, produse sau reziduuri petroliere și alți poluanți. De asemenea, se interzice deversarea în apele de suprafață și depozitarea în stratul acvifer a oricăror deșeuri sau materiale solide rezultate din lucrări de construcții, a altor reziduuri și pesticide, precum și a materialelor explozive, otrăvurilor, medicamentelor și a altor substanțe similare. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112032&lang=ro
Legea nr. 1102/1997 cu privire la resursele naturale	Prevede că toate apele de suprafață și de adâncime sunt resurse naționale de apă, în timp ce apele subterane superficiale (aflate deasupra stratului impermeabil aflat la cea mai mică adâncime) sunt resurse locale, râurile Nistru și Prut, precum și lacurile Cahul și Ialpuș, sunt ape transfrontaliere. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109389&lang=ro

Legea apelor nr.
272/2011

Legea parțial armonizată cu directivele Consiliului: nr.91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale și nr. 91/676 CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu directivele Parlamentului European și ale Consiliului: nr. 2000/60/CE din 23 octombrie 2000 privind stabilirea unui cadru de politică comunitară în domeniul resurselor de apă; nr. 2006/7/CE din 15 februarie 2006 privind gestionarea calității apei pentru scăldat; nr. 2007/60/CE din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații; nr. 2008/105/CE din 16 decembrie 2008 privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei, creează cadrul legal necesar pentru gestionarea, protecția și folosirea apelor.

De asemenea, legea impune crearea unor zone și fâșii de protecție de-a lungul râurilor și bazinelor de apă și reglementează activitățile din acestea. Pentru cursurile de apă, lățimea fâșiilor riverane de protecție a apelor se stabilește, în funcție de lungimea acestora, în următoarele mărimi:

- a) pentru pâraie până la 10 km - cel puțin 5 m;
- b) pentru râuri mici de la 10 la 100 km - cel puțin 20 m;
- c) pentru râuri mijlocii de la 100 la 200 km - cel puțin 50 m;
- d) pentru râuri mari peste 200 km - cel puțin 100 m.

Potrivit legii, utilizarea pesticidelor este interzisă într-o fâșie cu lățimea de 300 m de-a lungul râului. Amplasarea fermelor zootehnice, a foselor septice, evacuarea deșeurilor solide de la fermele zootehnice, amplasarea de stații de deservire tehnică, spălarea utilajelor și a mijloacelor de transport, depozitarea deșeurilor menajere și industriale, irigațiile prin canale vor respecta o anumită distanța de la malul râului.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=23002&lang=ro

Legea nr. 182/2019
privind calitatea
apei potabile

Stabilește cadrul legal privind calitatea apei potabile, precum și măsurile din partea autorităților responsabile de asigurarea conformității calității apei potabile. Legea are ca obiectiv protecția sănătății umane împotriva efectelor nefaste ale contaminării apei potabile prin asigurarea inofensivității și purității acesteia.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138713&lang=ro#

Regulamentul cu privire la cerințele de calitate a mediului pentru apele de suprafață, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2013

Transpune parțial anexele V și X la Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 327 din 22 decembrie 2000, precum și anexa I la Directiva 2008/105/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei, de modificare și de abrogare a Directivelor 82/176/CEE, 83/513/CEE, 84/156/CEE, 84/491/CEE, 86/280/CEE ale Consiliului și de modificare a Directivei 2000/60/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 348 din 24 decembrie 2008, și constituie un instrument de lucru necesar autorităților cu atribuții de gestionare a apelor și de protecție a mediului în activitatea de evaluare calitativă a resurselor de apă, care prevede stabilirea valorilor de temperatură, de aciditate/alcalinitate, de oxigen dizolvat, a parametrilor chimici și microbiologici.

Regulamentul stabilește cerințele de calitate a mediului pentru apele de suprafață și modul de clasificare a apelor de suprafață în clase de calitate.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=48703&lang=ro

Regulamentul Cadastrului de stat al apelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 763/2013

Cadastrul de stat al apelor constituie un sistem informațional de stat, care conține evidenta datelor referitoare la rețeaua hidrografică, la resursele de apă, la patrimoniul hidrotehnic, inclusiv la identificarea, delimitarea, clasificarea și la starea corpurilor de apă, la zonele și fâșiile de protecție și ariile protejate situate în aceste zone.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=1389&lang=ro

Regulamentul-cadru al zonelor umede de importanță internațională, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 665/2007

Stabilește modul de organizare și funcționare a zonelor umede de importanță internațională și are tangență cu procesele de identificare a zonelor sensibile.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=25087&lang=ro

Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în estimarea pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950/2013

Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale transpune parțial prevederile Directivei Consiliului nr. 91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale.

Regulamentul are drept scop stabilirea cerințelor pentru exploatarea sistemelor de colectare a apelor uzate și pentru exploatarea stațiilor de epurare; stabilirea cerințelor de epurare a apelor uzate în localitățile rurale privind colectarea, depozitarea, epurarea și deversarea apelor uzate casnice în localitățile rurale, inclusiv a cerințelor de exploatare a sistemelor de colectare locale, a stațiilor și a proceselor de epurare alternative, a tehnologiilor și a proceselor adecvate; protejarea calității resurselor de apă; stabilirea metodologiei de calcul a plăților suplimentare pentru evacuarea apelor uzate industriale în sistemul public de canalizare cu depășirea concentrațiilor maxime admisibile a poluanților stabiliți.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114429&lang=ro

Regulamentul privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul și exploatarea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 508/2024

Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472/2016

Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014 - 2030), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 199/2014

Regulamentul stabilește cerințe și proceduri privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul și exploatarea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144433&lang=ro

Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană în perioada 2017-2019.

Planul vizează dialogul politic în toate domeniile de interes reciproc, inclusiv în ceea ce privește domeniul de mediu (capitolul 16) cu prevederi exprese legate de calitatea apei și gestionare a resurselor. Planul de acțiuni include și angajamentul de transpunere a Directivei 91/271/CEE (SLT7 și SLT8: delimitarea zonelor sensibile, delimitarea aglomerărilor, managementul nămolului, consolidarea capacităților, monitorizarea și raportarea per domeniu).

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119199&lang=ro

Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030) plasează serviciile publice de alimentare cu apă și de canalizare în sfera activităților de interes economic general, așa cum sunt ele definite în Carta verde a UE și încearcă să alinieze aceste servicii la conceptul european. De asemenea, Strategia trasează elementele definitorii ale serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare într-o manieră performantă și nediscriminatorie, aceasta fiind o condiție pentru o mai bună integrare economică în UE.

Strategia integrează angajamentele de mediu, inclusiv cele de calitate ale apei care sunt incluse în Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere.

În temeiul pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, Strategia necesită a fi actualizată sau se va elabora un nou document de politici.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132532&lang=ro

<p>Programul National pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1063/2016</p>	<p>Programul National pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025 cuprinde angajamentele incluse în Convenția din 1992 privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere și a lacurilor internaționale, în scopul stabilirii și atingerii indicatorilor-țintă naționali pentru prevenirea bolilor asociate apei, prin asigurarea calității apei potabile și a unui management mai eficient și durabil al resurselor de apă.</p> <p>În temeiul pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, Programul necesită a fi actualizat sau se va elabora un nou document de politici.</p>
<p>Programul de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 751/2011</p>	<p>https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102596&lang=ro</p> <p>Programul include recomandări și acțiuni conexe gospodăririi resurselor de apă, inclusiv cele mai importante surse de apă - râurile transfrontaliere Nistru și Prut. Unul dintre obiectivele programului este crearea unui management eficient al resurselor de apă, armonizat cu standardele și cu normele UE privind normele tehnologice în domeniul gospodăririi apelor și managementul durabil al apelor de suprafață și subterane.</p> <p>În temeiul pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, Programul necesită a fi actualizat sau se va elabora un nou document de politici.</p>

3.3. Documente de politici privind managementul apelor uzate și stadiul implementării acestora

În Republica Moldova sunt două documente de politici care stabilesc obiective și direcții de dezvoltare a domeniului de alimentare cu apă și de canalizare: (i) Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030), inclusiv Planul de acțiuni pentru anii 2020-2024 și (ii) Programul național de implementare a Protocolului privind apa și sănătatea.

Este important să se specifice că toate documentele de politici au la bază țintele vizate de ODD, inclusiv ODD 6.3 din Hotărârea Guvernului nr. 953/2022 cu privire la aprobarea cadrului național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, ce vizează accesul universal la servicii de apă gestionate în condiții de siguranță, inclusiv epurarea apelor uzate.

Deși aspectele strategice sunt clar specificate în documentele de politici, iar unele aspecte ce vizează dezvoltarea de infrastructură sunt susținute și de programele de dezvoltare regională și locală, susținute financiar din bugetul național și de partenerii de dezvoltare, se înregistrează întâzieri majore atât în dezvoltarea de infrastructură, cât și în materie de calitate a serviciilor de transportare, epurare și deversare a apelor uzate. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în perioada 2019-2023, o mare parte a indicatorilor aferenți domeniului au înregistrat creșteri. Astfel, s-a mărit: lungimea totală a sistemelor și a apeductelor de distribuție a apei (de la 14,7 mii km în 2019 la 20,8 mii km în 2023), lungimea sistemelor de canalizare (de la 2,9 mii km în anul 2019 la 5,4 mii km în anul 2023), numărul stațiilor de epurare a apelor uzate (90 de stații de epurare, funcționale 75 de unități, în 2019 la 117 stații de epurare, funcționale 106 unități, în 2023). De asemenea,

s-a mărit și numărul localităților conectate la sistemele de alimentare cu apă (de la 53 de municipii și orașe și 724 de localități rurale în 2019 la 55 de municipii și orașe și 945 de localități rurale în 2023) și de canalizare (de la 7,6% din totalul localităților țării în anul 2019 la 9,7% din localitățile țării în anul 2023). (https://statistica.gov.md/ro/activitatea-sistemelor-publice-de-alimentare-cu-apa-si-de-canalizare-in-anul-201-9780_3297.html, https://statistica.gov.md/ro/activitatea-sistemelor-publice-de-alimentare-cu-apa-si-de-canalizare-in-anul-202-9780_61263.html).

3.4 Stadiul actual al aproximării legislației naționale la prevederile Directivei 91/271/CEE

Moldova a depus eforturi esențiale pentru a-și alinia legislația și practicile naționale la prevederile Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale. Transpunerea Directivei 91/271/CEE în legislația Republicii Moldova se realizează conform prevederilor Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018.

Prevederile cerute de Directiva 91/271/CEE sunt integrate parțial în mai multe acte normative:

Legea apelor nr. 272/2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 81, art.264);

Hotărârea Guvernului nr. 950/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisari de apă pentru localitățile urbane și rurale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 284-289, art. 1061);

Hotărârea Guvernului nr. 802/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile de deversare a apelor uzate în corpurile de apă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 243-247, art. 931);

Hotărârea Guvernului nr.736/2020 cu privire la aprobarea Metodologiilor de identificare și desemnare a zonelor vulnerabile la nitrați și a zonelor sensibile la nutrienți (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 279-284, art. 910);

Hotărârea Guvernului nr.1157/2008 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Măsurile de protecție a solului în cadrul practicilor agricole” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 193-194, art. 1195).

4. ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA DIRECTIVEI CONSILIULUI 91/271/CEE DIN 21 MAI 1991 PRIVIND TRATAREA APELOR URBANE REZIDUALE

Tabelul 3

LISTA

măsurilor propuse pentru realizarea acțiunilor de pregătire și de implementare a Directivei Consiliului 91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale

Nr. crt	Acțiuni	Articol de referință din Directiva Consiliului 91/271/CEE	Indicator	Termen de implementare	Instituția responsabilă
1	2	3	4	5	6
1.	Calculul aglomerărilor și identificarea gradului de epurare impus conform Directivei	Art. 3	Un proiect de lege aprobat	2025 - 2027	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
2.	Elaborarea Secțiunii specializate „Apă și sanitație” a Planului de amenajare a teritoriului național				
3.	Elaborarea Strategiei de finanțare pentru sectorul alimentare cu apă și canalizare				
4.	Elaborarea planului de investiții în domeniul alimentării cu apă și sanitație				
5.	Identificarea și echiparea gospodăriilor și instituțiilor publice din aglomerările mai mici de 2000 EL cu sisteme alternative de sanitație pentru gospodăriile individuale	Art. 3	Numărul localităților aglomerărilor cu mai puțin de 2000 EL; numărul gospodăriilor conectate la sisteme individuale de sanitație; numărul populației conectate la sisteme individuale de sanitație	2025 - 2035	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
6.	Identificarea aglomerărilor mai mari de 2000 EL și construcția infrastructurii care va asigura minim epurarea secundară sau echivalente înainte de descărcare în emisare	Art. 4	Număr de sisteme de sanitație construite; număr de gospodării conectate la sistemele de sanitație construite; numărul populației conectate la sistemele de sanitație construite	2025 - 2035	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

7.	Identificarea aglomerărilor mai mari de 10000 EL situate în zonele sensibile și construcția infrastructurii care va asigura epurarea mai stringentă înainte de descărcare, iar apa descărcată va satisface standardele de emisii relevante pentru azot și fosfor	Art. 5 (alin. 2,3,4)	Număr de sisteme de sanitație construite; Număr de gospodării conectate la sistemele de sanitație construite; numărul populației conectate la sistemele de sanitație construite	2025 - 2035	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
8.	Identificarea aglomerărilor mai mari de 2000 EL, unde apele uzate orășenești, descărcate în cursuri de apă curgătoare și cele provenite din aglomerări cu mai puțin de 10000 EL care sunt epurate corespunzător înainte de descărcare	Art. 7	Număr de sisteme de sanitație construite; număr de gospodării conectate la sistemele de sanitație construite; numărul populației conectate la sistemele de sanitație construite	2025 - 2035	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
9.	Aplicarea Metodologiei de identificare și desemnare a zonelor vulnerabile la nitrați și a zonelor sensibile la nutrienți	Art. 5	Număr de zone desemnate	2025	Ministerul Mediului
10.	Revizuirea zonelor sensibile (în procesul de actualizare și gestionare a districtelor hidrografice cel puțin odată la 4 ani)		Un proiect de hotărâre a Guvernului aprobat	Odată la 4 ani	Ministerul Mediului
11.	Dezvoltarea mecanismului de raportare/notificare a faptelor relevante Comisiei cu privire la afectarea calității apelor uzate descărcate, care au afectat calitatea apelor din jurisdicția Republicii Moldova de către un alt stat	Art. 9	Un mecanism de notificare elaborat și aprobat	2025 - 2027 (punere în aplicare începând cu data aderării)	Ministerul Mediului Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Sănătății Biroul pentru Integrare Europeană

12.	Dezvoltarea mecanismului de control a proceselor de proiectare, construcție și Ghidului de exploatare și întreținere a stațiilor de epurare a apelor uzate orășenești, pentru a asigura performanțe suficiente în condiții climatice normale	Art. 10	Un Ghid elaborat și aprobat	2025 - 2027	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
13.	Dezvoltarea sistemului de reglementare, autorizare și control de către autoritățile competente a proceselor de epurare și descărcare a apelor uzate industriale orășenești și revizuirea periodică a acestora, în dependență de noile reglementări ale UE	Art. 11 și art. 12	Un sistem de control și reglementare elaborat și aprobat	2025 - 2027	Ministerul Mediului Ministerul Sănătății
14.	Analiza necesității de revizuire și modificare a prevederilor sistemului de reglementare și autorizare de către autoritățile competente a proceselor de depozitare a nămolului rezultat din stațiile de epurare a apelor uzate	Art. 14 și 15	Un studiu elaborat (după caz, în proiect de hotărâre a Guvernului de modificare/completare și aprobat)	2025 - 2027	Ministerul Mediului Ministerul Sănătății
15.	Dezvoltarea mecanismului de control și autorizare a condițiilor de descărcare a apelor uzate industriale biodegradabile care nu intră în stațiile de epurare orășenești și care sunt deversate direct în emisare sau sistemele de canalizare	Art. 13 și (anexa III)	Un mecanism de control și monitorizare elaborat și aprobat	2025 - 2027	Ministerul Mediului Ministerul Sănătății

16.	Dezvoltarea „Sistemului Informațional: Managementul serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare”	-	Un proiect de hotărâre a Guvernului aprobat Un sistem informațional dezvoltat	2025-2026	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
17.	Elaborarea mecanismului de elaborare și depunere la Comisie a unei cereri speciale de prelungire a termenului pentru conformarea la dispozițiile Directivei Consiliului 91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale	Art. 8	Un mecanism elaborat și aprobat	2027 (punere în aplicare începând cu data aderării)	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Mediului Biroul pentru Integrare Europeană
18.	Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind reutilizarea apelor uzate epurate	Art. 12	Un regulament elaborat și aprobat	2027	Ministerul Mediului Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
19.	Crearea mecanismelor de suport pentru prestatorii de servicii (monitorizare, raportare, prevenirea dezastrelor și incidentelor)	-	Un ghid elaborat și aprobat prin act normativ intern	2027	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
20.	Elaborarea mecanismului de raportare odată la doi ani a informațiilor privind evacuarea apelor reziduale și a nămolurilor și asigurare a accesului la informații privind mediul, inclusiv prezentarea raportului în adresa Comisiei.	Art. 16 și 17	Un mecanism de raportare elaborat	2027	Ministerul Mediului Inspectoratul pentru Protecția Mediului

21.	Actualizarea Foii de parcurs (după caz) în rezultatul elaborării Secțiunii specializate „Apă și sanitație” a Planului de amenajare a teritoriului național, a Programului de investiții pe termen lung și a Strategiei de finanțare a infrastructurii de alimentare cu apă și de canalizare	-	Un proiect de decizie a Guvernului aprobat	2028	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Mediului
-----	---	---	--	------	--

Este important ca instituțiile vizate să estimeze corect necesarul de resurse, iar în cazul în care resursele umane și financiare sunt limitate să solicite asistență tehnică pentru coordonarea activităților și îndeplinirea sarcinilor preparatorii. Se va considera experiența statelor ce au aderat la UE în ultimul val, așa cum acestea au negociat diferit termenele de implementare, inclusiv termenele de tranziție și termenele de accesare a fondurilor disponibile.

V. CADRUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

În conformitate cu Decizia Comisiei 93/481/CEE din 28 iulie 1993 privind modelele de prezentare a programelor naționale prevăzute la articolul 17 din Directiva 91/271/CEE (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A31993D0481>), statele membre vor documenta și vor oferi următoarele informații ca parte a inventarului de bază al programului național:

- 1) aglomerări descrise în articolele 2-7. Numărul de aglomerări (conform art. 2 alin. 4) și încărcare exprimată în echivalent-locuitor (art. 2 alin. 6);
- 2) sisteme de colectare descrise la art. 3. Numărul și capacitatea sistemelor de colectare considerate conforme (conform categoriilor);
- 3) instalații de tratare prevăzute la art.4 și 6. Numărul și capacitățile considerate conforme;
- 4) instalații de tratare prevăzute la art. 5 alin. 2. Numărul și capacitățile considerate conforme;
- 5) instalații de tratare prevăzute la art. 5 alin. 4. Situația la finalul anului indicat/decis;
- 6) punerea în aplicare a art. 14. Evacuarea și re folosirea nămolului rezultat din tratarea apelor reziduale urbane (evacuări exprimate în tone materie uscată și costuri);
- 7) valoarea totală și tipul programelor de investiții (investiții cumulative structurate per perioade și articole (art. 3 - Sisteme de colectare, art. 4, 5, 6 și 7 -Instalații de tratare ape uzate, nămolului și instalații de evacuare).

Pentru a structura informația conform cerințelor conexe Directivei 91/271/CEE, se recomandă instituirea mecanismului intern de monitorizare conform aceluiași indicatori. Monitorizarea și evaluarea sistematică va permite ajustarea și adaptarea ritmului de implementare astfel încât să se atingă țintele în termenele negociate cu UE.

Mecanismul de monitorizare și evaluare poate include câteva trepte:

Monitorizare:

- date primare despre infrastructura existentă oferite de operatorii licențiați și (unde nu sunt operatori licențiați) de autoritățile publice locale de nivelul întâi;

- date primare despre tehnologiile de epurare și rezultatele epurării și deversări;
- date primare despre intervențiile de construcție și punerea în funcțiune a infrastructurii și a instalațiilor (dezvoltatori, autorități publice locale, investitori).

Supraveghere:

- rezultatele testărilor (analize de laborator) realizate de instituțiile de mediu;
- Prescripții de îmbunătățire a proceselor și a tehnologiilor din partea instituțiilor constatatoare.

Evaluare și validare, preluarea datelor pentru raportare:

- ministerele de profil (Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Mediului);

- Biroul Național de Statistică.

Considerând necesarul investițional care implică atât atragerea de resurse, cât și capacitatea de valorificare a resurselor mobilizate în termenele prevăzute de acordurile de investiții, este necesar ca monitorizarea să cuprindă și componenta financiară.